

Η Α΄ Συνεδρία του Β΄ Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου του Περιοδικού Θεολογία

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Ελλάδος](#)

Παρουσία υψηλών προσκεκλημένων πραγματοποιήθηκε η έναρξη της Α΄ Συνεδρίας του Συνεδρίου στην Αίθουσα Τελετών του Α.Π.Θ. με τίτλο: «Εκκλησία, Επιστήμη, Πολιτική και Τεχνολογία». Το Προεδρείο της Συνεδρίας συγκροτήθηκε από τον Μητρ. Μεσογαίας & Λαυρεωτικής κ. Νικόλαο και την κα Κίρρη Κεφαλέα, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

Η Συνεδρία σηματοδότησε την απαρχή ενός γόνιμου διαλόγου γύρω από τις μεγάλες προκλήσεις που θέτει η τεχνολογία στη θεολογία, την πολιτική και την κοινωνία. Στο βήμα έλαβαν τον λόγο προσωπικότητες από τον εκκλησιαστικό, ακαδημαϊκό και πολιτικό χώρο, αναδεικνύοντας τον σύνθετο χαρακτήρα της σχέσης ανάμεσα στην τεχνολογική πρόοδο και την ανθρώπινη ύπαρξη.

Στην εισήγησή του ο Μητροπολίτης Σόφιας και Πατριάρχης πάσης Βουλγαρίας κ. Δανιήλ αναφέρθηκε στην ομιλία του στο Περιοδικό Θεολογία, στο Περιοδικό με τη μακροβιότερη παρουσία στα θεολογικά πράγματα. Χαρακτήρισε την Θεολογία σαν το περιστέρι της ειρήνης και κάνοντας λόγο για την τεχνολογία σημείωσε ότι διαπερνά κάθε ύπαρξη και δημιουργεί και εξαφανίζει ανάγκες.

Επίσης, συνδύασε την τεχνολογία με την άνεση και στη συνέχεια αναρωτήθηκε τι εννοούμε με τον όρο τεχνολογία χρησιμοποιώντας τα λόγια του Ζακ Ελλούλ υπογράμμισε ότι μπορεί να αμφισβητήσει κανείς τα πάντα όχι όμως την τεχνολογία. Τα προϊόντα της ανθρώπινης παραγωγής τείνουν πλέον να γίνουν αυθύπαρκτα. Έκανε ιδιαίτερη αναφορά στον μετάνθρωπο και στην τεχνητή νοημοσύνη και έθεσε το ερώτημα ποια είναι τα όρια της τεχνολογίας. Υπάρχουν όρια όταν η τεχνολογία ξεπερνά τα δικά της όρια; Θα υπάρξει ο άνθρωπος και η φύση με την ίδια μορφή;

Μίλησε ακόμη για κάποια σούπερ ρομπότ που μπορούν να υποτάξουν και να ελέγξουν την ανθρωπότητα. Αναφέρθηκε στην νανοτεχνολογία και στην ευρύτερη ανάπτυξη της τεχνολογίας χαρακτηρίζοντας υπαρξιακό τον κίνδυνο της απώλειας του ιερού από τη ζωή μας. Έκανε αναφορά στην κουλτούρα της βολής σημειώνοντας ότι το ιερό εξαφανίζεται από την καθημερινότητά μας και αναφέρθηκε στην εντύπωση που καλλιεργείται, ότι η θεολογία υπάρχει παντού όχι όμως ο Θεός. Σήμερα, ο κίνδυνος της απώλειας σχέσης με το Θεό και τον άλλο άνθρωπο είναι ένας υπαρξιακός κίνδυνος. Επιπροσθέτως, ο Πατριάρχης μίλησε για τον κατακερματισμό στις ανθρώπινες σχέσεις. Τόνισε ότι οι λύσεις στις προκλήσεις που φέρνει μπροστά μας η τεχνολογία δεν είναι να αποσυρόμαστε από αυτή, αλλά να μην την δαιμονοποιούν. Η τεχνολογία είναι το μέσο κι όχι ο σκοπός. Η τεχνητή νοημοσύνη, κατέληξε, δε μπορεί να αντικαταστήσει την τέχνη της προσευχής.

Στην συνέχεια, στην εισήγησή του ο Καθηγητής Ευάγγελος Βενιζέλος αναφέρθηκε στους όρους τεχνολογία, τεχνητή νοημοσύνη και διαδίκτυο τονίζοντας ότι οι εξελίξεις στην τεχνολογία προβληματίζουν, γιατί δεν καθορίζονται από το στοιχεία της τοπικότητας. Η τεχνολογία δεν έχει μία έδρα, δεν υπόκειται εύκολα σε διεθνή πολιτικό έλεγχο. Αναφέρθηκε, ακόμη, στην αντιπροσωπευτική Δημοκρατία και εξέφρασε προβληματισμούς για τους τρόπους που πλέον επιδρά η

τεχνολογία πάνω σε αυτή. Σημείωσε ότι μόνο 900 εκατομμύρια άνθρωποι τελούν υπό συνθήκες Δημοκρατίας, ενώ αναφέρθηκε στον διαφορετικό τρόπο που πλέον προσεγγίζει η αμερικανική Δημοκρατία την πολιτική σκέψη σε σχέση με τον τρόπο που προσεγγίζουμε την Δημοκρατία στην Ευρώπη.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις σημείωσε ο κ. Βενιζέλος μεταβάλλουν την Δημοκρατική ανθρωπολογία, καθώς έχει μεταβληθεί η λειτουργία του δημόσιου χώρου και έχει μειωθεί ο ρόλος των κομμάτων. Έχει μεταβληθεί, επίσης, η δημοκρατική αισθητική, η οποία επηρεάζει την δημοκρατική συμπεριφορά των πολιτών μέσα από τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Η τεχνητή νοημοσύνη, τόνισε, δημιουργεί μία δική της αποκαλυπτική κατάσταση η οποία όμως βρίσκεται σε ένα μαύρο κουτί. Ο κ. Βενιζέλος αναφέρθηκε και στο γεγονός ότι διαμορφώνεται μία νέα μετααντιπροσωπευτική δημοκρατία και αναρωτήθηκε αν μπορούμε να έχουμε και μία μετααντιπροσωπευτική θεολογία. Χαρακτήρισε την εσχατολογία της τεχνολογίας ως μία Ψευδή εσχατολογία, ενώ έκανε αναφορά και στο φαινόμενο της ψηφιακής ανάστασης έτσι όπως προβάλλεται από τα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα. Καταλήγοντας ανέφερε ότι υπάρχουν πλέον πολλές προκλήσεις, θεσμικές προκλήσεις για την πολιτειολογία και την θεολογία.

Ο Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος αναφέρθηκε στον όρο «θεολογία» και τόνισε ότι οφείλει να διαλεχθεί με το νέο τεχνολογικό περιβάλλον. Επεσήμανε τον

τρόπο με τον οποίο ο Χάιντεγκερ προσεγγίζει την αξία της τεχνολογίας και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό την οπτική που παρουσιάζεται στην εποχή μας, η τεχνολογία ενδεχομένως να συνιστά απειλή. Στάθηκε ιδιαίτερα σε οντολογικά και θεολογικά ζητήματα που προκύπτουν από τη σύγχρονη οπτική της τεχνολογίας, θέτοντας το ερώτημα: «Τι εστί άνθρωπος;» και «πώς εστί άνθρωπος;».

Ο Μητροπολίτης Μεσσηνίας αναφέρθηκε στο στοιχείο της σωματικότητας, επισημαίνοντας ότι ο άνθρωπος είναι και σώμα και θεωρείται άτμητος και ολόκληρος. Το δεύτερο στοιχείο που τόνισε ήταν η σχέση: η σωματικότητα και η σχέση αποτελούν δύο βασικά γνωρίσματα της ανθρώπινης οντολογίας μέσα στον χρόνο και τον χώρο. Η σχέση δηλώνει μία οντολογία. Ως τρίτο στοιχείο ανέφερε την ελευθερία, η οποία διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα ζώα. Η ελευθερία, σημείωσε, δεν καθιστά τον άνθρωπο αντικείμενο.

Αναφερόμενος στην τεχνητή νοημοσύνη, υπογράμμισε ότι αυτή υπαγορεύει μια «νέα οντολογία» και δημιουργεί μία νέα ταυτότητα, το λεγόμενο «τεχνορομπότ». Η τεχνολογία κατασκευάζει μία νέα μορφή ζωής, όπου ο άνθρωπος χάνει την ελευθερία του και νοείται πλέον ως εξάρτημα της τεχνολογικής πραγματικότητας. Ολοκλήρωσε την ομιλία του με το ερώτημα: Για ποια οντολογία μιλάμε τελικά; Αυτή της σχέσης ή εκείνη του δυτικότροπου τρόπου ζωής;.

Ο κ. Τσιρώνης, στη δική του εισήγηση, σημείωσε ότι η τεχνολογία ανοίγει νέους δρόμους χωρίς παύσεις και με τεράστια ταχύτητα, μοιάζοντας με ένα ορμητικό ποτάμι. Επεσήμανε ότι η τεχνητή νοημοσύνη διευρύνει τους κινδύνους στο πολιτικό σύστημα και ότι η θεολογία οφείλει να εκφέρει έναν διαφορετικό λόγο. Αναφέρθηκε ακόμη σε εφαρμογές όπου εμφανίζονται ρομπότ σε θεολογικές συζητήσεις ή ακόμη και «θεία λειτουργία» με ολογράμματα.

Μίλησε για την κοσμικευμένη τεχνολογική πραγματικότητα, η οποία αποκτά όρους ιερότητας. Ο άνθρωπος, είπε, βρίσκεται αντιμέτωπος με μία οντότητα που του μοιάζει, αλλά τον υπερβαίνει σε γνώσεις. Σε σχέση με το ιερό και την τεχνητή νοημοσύνη, τόνισε ότι το ιερό συνδέεται με συλλογικές πρακτικές εντός της κοινότητας, και ότι πλέον αναδύονται θρησκείες «χωρίς Θεό», με τη βοήθεια της τεχνολογίας.

Ο κ. Ειρηνάκης, στη δική του ομιλία, ανέδειξε τη σχέση της ελευθερίας με την ηθικότητα. Σημείωσε ότι η εικόνα κυριαρχεί εις βάρος του λόγου και ότι δεν μπορούμε πλέον να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας με έναν καθαρότερο τρόπο μέσα σε αυτό το τεχνολογικό περιβάλλον. Τόνισε ότι η μετάβαση από το «είναι» στο «έχειν» και από το «έχειν» στο «φαίνεσθαι» χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή, ενώ η υπερεπικοινωνία σταδιακά εξαφανίζει το νόημα της ελευθερίας.

Ο κ. Ταμπάκης, τέλος, υπογράμμισε ότι δεν είναι η πρώτη φορά που η θεολογία αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της εποχής της. Οι φυσικές επιστήμες και η τεχνολογία, αν και θεωρούνται από κάποιους ως ουδέτερες έννοιες, δεν υπήρξαν πάντοτε ίδιες. Τόνισε ότι τα βασικά χαρακτηριστικά των φυσικών επιστημών διαμορφώθηκαν μετά το 1830, ενώ αναφέρθηκε στην τεχνολογία του 18ου και 19ου αιώνα, καθώς και σε σημαντικούς Έλληνες θεολόγους της ίδιας περιόδου. Επεσήμανε ότι η ιστορικότητα, η πίστη, η επιστήμη και η τεχνολογία πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη στον δημόσιο διάλογο και να μην αντιμετωπίζονται ως αμετάβλητες έννοιες.

Φωτογραφίες: Χρήστος Μπόνης